

פרשת תולדות

למה זה לי בכורה - כפירת עשיו

חז"ל אומרים שבאותו היום עבר חמש עבירות חמורות ומתוכן אחת שכפר בעיקר, ודורשים זאת חז"ל מן הפסוק למה זה לי בכורה, שרמז על הקב"ה שנאמר בו זה א-לי ואנוהו. ונשאלת השאלה, איך יתכן שעשיו, כבנו של יצחק אבינו, יכל לכפור במציאות הקב"ה? ועוד, א"כ למה רצה יצחק לתת לו ברכות? ועוד, שאם כן, מדוע כל כך רצה והאמין בברכותיו שבהם נאמר ויתן לך האלקים וכו'?

ולתרץ זאת יש להבין תחילה, איך יתכן שחז"ל לומדים שכפר בעיקר ממילת זה והרי אדרבא הלא מצינו בחז"ל שבכל מקום שנאמר זה דרשוהו בלשון נוכח, כמו שמצינו על הפסוק דלעיל "זה א-לי ואנוהו-בכבודו נגלה עליהם והיו מראין אותו באצבע", וכן אמרו "עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בג"ע, וכל אחד ואחד מראה באצבעו הנה אלוקינו זה קיונו לו ויושיענו" כלומר מילת זה מראה על לשון נוכח ומוחשי. כמו כן נתקשו על הפסוק "זה משה האיש לא ידענו מה היה לו" שהרי לא היה מולם אלא בשמיים ומדוע אמרו זה, אלא ש"כמין דמות משה הראה להם השטן שנושאים אותו באויר". ועל הפסוקים "וזה מעשה המנורה" ו"וזה יתנו כל העובר" וגו' ביארו שהראהו הקב"ה מטבע ומנורה של אש.

ועפ"ז מייסד ר' אהרן קוטלר זצ"ל שעשיו אכן לא היה כופר בקיומו של הקב"ה, אלא כיון שלמרות שהכיר בקיומו בבהירות ובדרגת נוכח כמשתמע ממילת זה וכמתבקש מהיותו בן יצחק אבינו, לא כופף ושיעבד את תאוותיו ורצונותיו לקב"ה אלא נשאר עבד ליצר הרע - אין לך כפירה גדולה מזו. וכד' הגמ' שבת (קה.) "לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר - איזהו אל זר שיש בגופו של אדם הוי אומר זה יצר הרע"

מקור: משנת ר' אהרן- הוראת החינוך